

Л.Р. Павлюк, М.О. Галушак

Квазіхімія дефектів у телуриді свинцю, легованого індієм

*Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
вул. Карпатська, 25, м. Івано-Франківськ, 76000 Україна*

На основі квазіхімічного підходу проаналізовано механізми процесу легування індієм кристалів і плівок РbТе, збагачених телуром. Встановлено основні закономірності процесів, що відбуваються при легуванні кристалів телуриду свинцю і при вирощуванні легованих епітаксійних плівок телуриду свинцю. Визначено константи рівноваги квазіхімічних реакцій та ентальпії власних і домішкових дефектів.

Ключові слова: дефекти, телурид свинцю, квазіхімічні реакції.

Стаття поступила до редакції 11.12.2005; прийнята до друку 15.03.2006

Вступ

Телурид свинцю характеризується двосторонньою областю гомогенності [1]. Домінуючими дефектами в телуриді свинцю є двозарядні вакансії в обох підгратках [1], які є електрично активними: у підгратці свинцю – акцептори, а у підгратці телуру – донори [2, 3]. Ефективним способом впливу як на дефектну атомну підсистему кристалів телуриду свинцю, так і на енергетичний спектр носіїв заряду є легування домішками [4]. Встановлено, що домішка Іn в РbТе володіє слабкою донорною дією [12]. Крім того, домішка індію у РbТе стабілізує рівень хімічного потенціалу [5]. Це пов'язано із існуванням частково заповнених квазілокальних домішкових станів, розміщених, при низьких температурах, вище від дна зони провідності.

Незважаючи на детальне вивчення енергетичного спектру домішки індію у РbТе, квазіхімічний аспект проблеми залишається до кінця не розв'язаним.

У даній роботі визначено константи рівноваги і ентальпії утворення дефектів у кристалах і тонких плівках РbТе<Те>:Іn та пояснено вплив індію на їх електричні властивості на основі квазіхімічного підходу [8, 9].

I. Методика експерименту та його результати

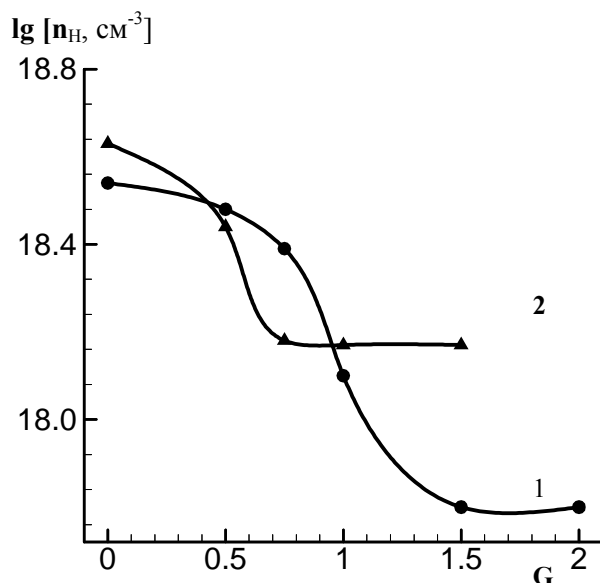
Зразки для досліджень являли собою полікристали з розміром зерна $d \cong 0,1$ мм, виготовлені металокерамічним методом [12]. Їх

піддавали гомогонізуючому відпалу при температурі 920 К на протязі 100 год. Склад зразків відповідав хімічній формулі $Pb_{1-x}In_xTe_{1+y}$. Вміст індію варіювалося в межах від 0,1 до 0,75 ат.%. Для досягнення максимальної компенсації до складу шихти вводився надлишок телуру (у) у кількості до 2,5 х.

Для всіх зразків з фіксованим вмістом домішки Іn визначалася залежність концентрації носіїв струму, на основі визначеного коефіцієнта Холла за формулою $n = 1/eR$, від кількості надлишкового телуру. Отримані типові залежності приведені на рис. 1. Встановлено, що всі зразки з вмістом індію 0,25 ат.% і більше мали електронний тип провідності. У серії зразків з 0,1 ат.% індію спостерігалася зміна типу провідності з електронного на дірковий (при надлишках телуру $u/x \geq 0,5$). На залежностях концентрації носіїв струму від кількості введеного надлишку Те спостерігається виражена тенденція до насичення концентрації носіїв, що свідчить про досягнення границі області гомогенності РbТе:Іn з боку надлишку халькогена (рис. 1).

Тонкі плівки телуриду свинцю, леговані індієм, вирощували із парової фази методом гарячої стінки на сколах (111) кристалів ВаF₂ [6]. Крім основного випарника із сполукою РbТе, використовували ще два додаткових випарники із чистими телуром (Те) і індієм (Іn). Вибрана технологія, згідно [7], забезпечувала незалежне варіювання у широких границях концентрації власних дефектів і домішкових атомів у матеріалі осаджених плівок. Температура додаткового джерела індію підтримувалася в інтервалі $T_{In}=1100-900$ К.

Температура основного випарника складала $T_B=920$ К, а стінок – $T_C=950$ К. Температура

Рис. 1. Залежність концентрації носіїв струму n_n в кристалах PbTe:In від вмісту надлишкового телуру G ($G = N_{Te}/N_{In}$). N_{In} , ат. %: 1 – 0.25; 2 – 0.5 [12].

осадження (підкладки) $T_{II}=620-700$ К забезпечувала формування структурно досконалих плівок товщиною 2-5 мкм. Швидкість росту плівок була у межах $3-6$ нмс⁻¹.

Дослідження плівок проводили методами двокристалльної рентгенівської спектроскопії та оже-електронної спектроскопії. Їх електричні властивості визначалися компенсаційним методом у постійних електричних і магнітних полях.

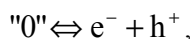
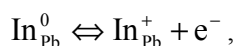
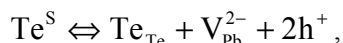
У результаті досліджень встановлено, що плівки PbTe мають мозаїчну структуру із величиною блоків $b = 0,1-0,5$ см. Кути розорієнтації складають $15-30^\circ$. Значення електричних параметрів плівок суттєво залежать від умов осадження. За відсутності компенсуючих парів телуру та індію формуються плівки PbTe тільки n-типу. Підвищення T_{II} обумовлює деяке зменшення концентрації електронів. Збагачення пари на телур у зоні осадження за допомогою додаткового джерела сприяє формуванню матеріалу p-типу. Концентрація дірок визначається в основному T_{Te} .

Зміною температури додаткового джерела пари індію T_{In} можна керувати рівнем легування плівок і, таким чином, їх електричними параметрами.

Донорний характер легуючої дії індію PbTe дає можливість не тільки зменшувати концентрацію дірок, але при певних значеннях P_{In} реалізувати p-n-перехід, і подальше зростання концентрації електронів (рис. 2). При цьому значення тиску пари індію, що відповідає n-p-переходу $P_{In,p-n}$ суттєво залежить від парціального тиску пари телуру в зоні осадження. А саме, із зростанням останнього (P_{Te}) $P_{In,p-n}$ збільшується (рис. 2).

II. Квазіхімічні рівняння утворення дефектів у кристалах

Рівноважний стан дефектної підсистеми у кристалах n-PbTe, збагачених телуром і легуваних індієм, можна описати такими квазіхімічними співвідношеннями:

$$K_{V,Pb} = [V_{Pb}^{2-}] \cdot p^2 / [Te^S]; \quad (1)$$

$$K_{In} = [In_{Pb}^+] \cdot n / [In_{Pb}^0]; \quad (2)$$

$$K_i = n \cdot p. \quad (3)$$

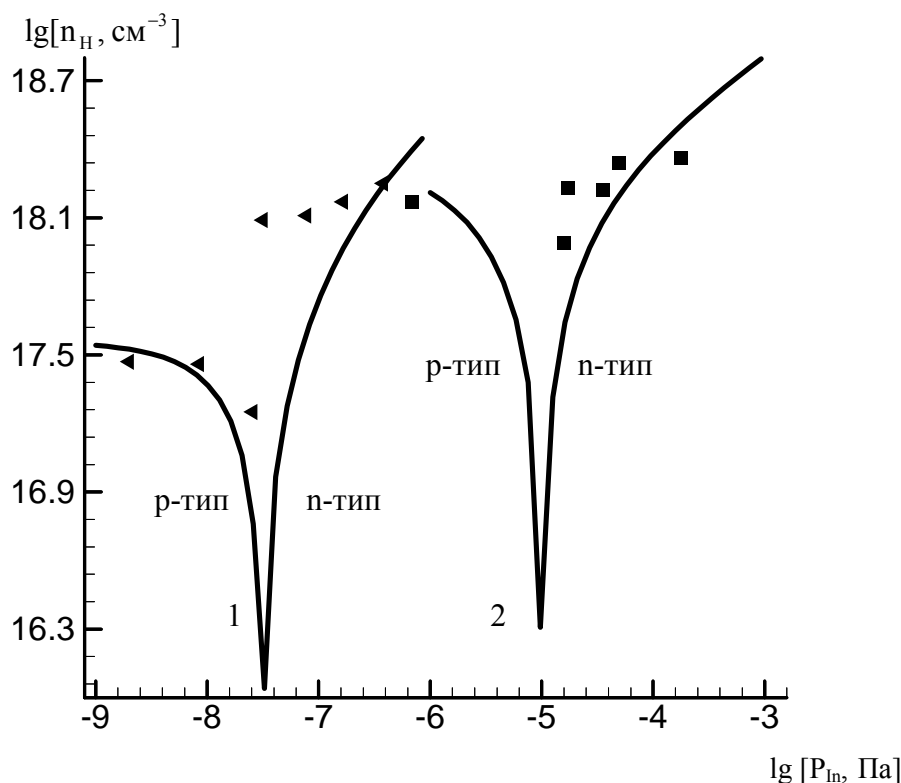
Реакція (1) описує перехід надлишкового телуру в аніонну підгратку PbTe і утворення вакансій свинцю (V_{Pb}^{2-}) і дірок. Реакція (2) описує утворення домішкових донорів (In_{Pb}^+) і електронів e^- . Реакція (3) описує власну провідність. Рівняння електронейтральності, за умов даної дефектної підсистеми, буде мати вигляд:

$$n + 2[V_{Pb}^{2-}] = p + [In_{Pb}^+]. \quad (4)$$

Беручи до уваги, що концентрація надлишкового телуру у зразку N_{Te} чисельно дорівнює сумі концентрації телуру у вільній фазі $[Te^S]$ і концентрації вакансій свинцю $[V_{Pb}^{2-}]$:

$$N_{Te} = [Te^S] + [V_{Pb}^{2-}], \quad (5)$$

а концентрація індію у зразку N_{In} чисельно

Рис. 2. Залежність холлівської концентрації носіїв струму (n_H) у плівках PbTe:In від тиску джерела індію P_{In} для різних значень температури додаткового джерела телуру T_{Te} : 1 – 640, 2 – 680. ▲, ■ – експеримент; суцільні лінії – розрахунок згідно (1-11).

дорівнює сумі концентрації неіонізованого $[In_{Pb}^0]$ та іонізованого індію $[In_{Pb}^+]$:

$$N_{In} = [In_{Pb}^0] + [In_{Pb}^+]. \quad (6)$$

Отже, одержимо для концентрацій вакансій свинцю і іонізованого індію:

$$[V_{Pb}^{2-}] = N_{Te} / (1 + K_i^2 / K_{V_{Pb}} \cdot n^2), \quad (7)$$

$$[In_{Pb}^+] = N_{In} / (1 + n / K_{In}). \quad (8)$$

На основі одержаних співвідношень (7) і (8) рівняння електронейтральності (4) набуде остаточного вигляду:

$$n + 2 \cdot N_{Te} / (1 + K_i^2 / K_{V_{Pb}} \cdot n^2) = N_{In} / (1 + n / K_{In}) + K_i / n. \quad (9)$$

Отриманий вираз є рівнянням п'ятого степеня відносно n і визначає залежність концентрації електронів від концентрації надлишкового телуру та індію.

Оскільки холлівська концентрація носіїв струму пов'язана із концентраціями електронів і дірок спів відношенням

$$n_H = n - p, \quad p = K_i / n, \quad (10)$$

то

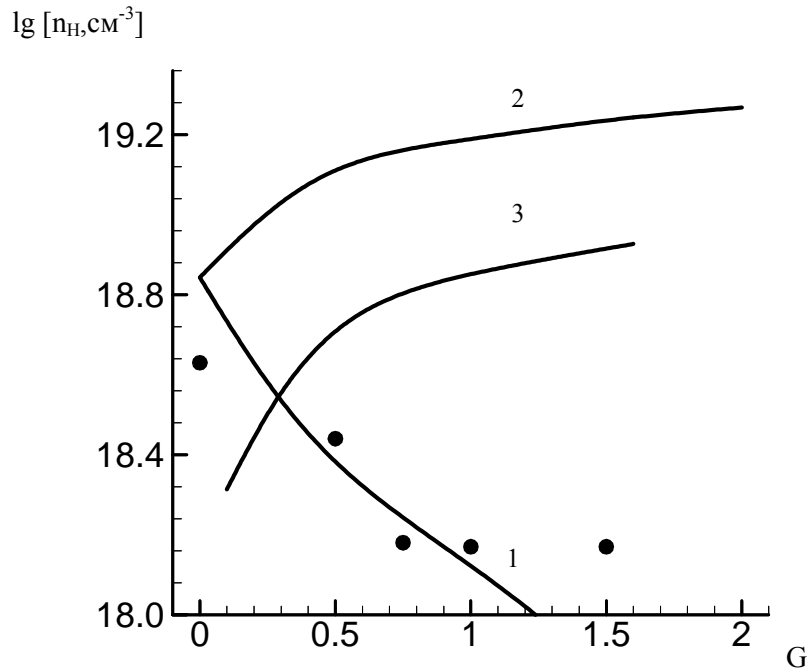
$$n_H = n \cdot (1 - K_i n^{-2}). \quad (11)$$

Отже, можна знайти залежності експериментально визначеної концентрації носіїв

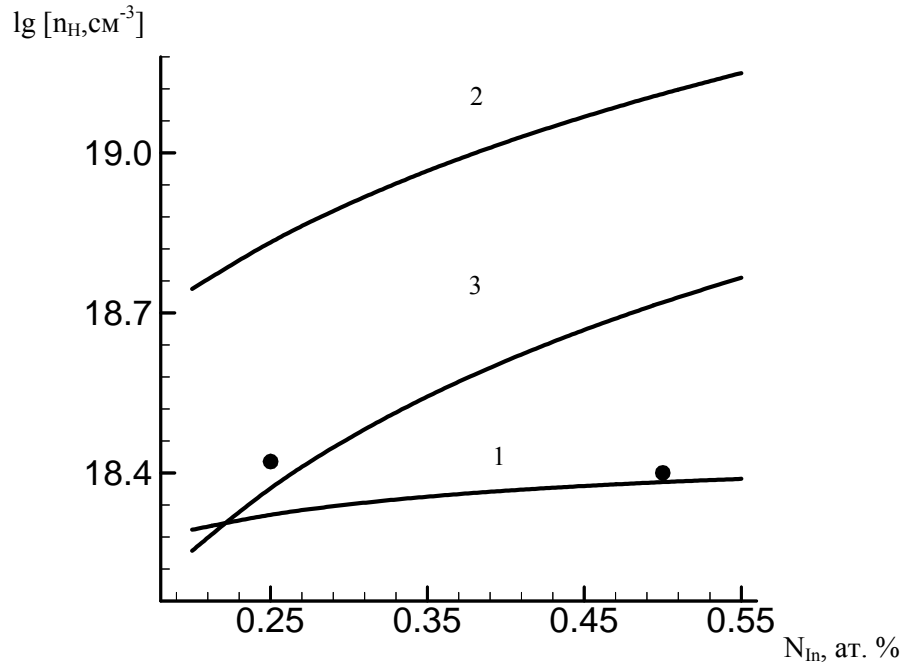
струму n_H , а також концентрації дефектів $[V_{Pb}^{2-}]$ і $[In_{Pb}^+]$ від відношення $G = N_{Te} / N_{In}$ (рис. 3), і концентрації легуючої домішки N_{In} (рис. 4).

III. Квазіхімічні рівняння утворення дефектів у плівках

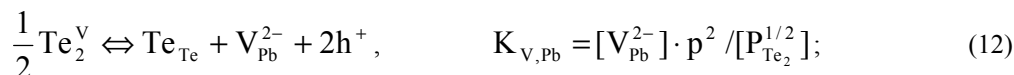
Рівноважний стан дефектної підсистеми у плівках PbTe, збагачених телуром і легованих індієм можна описати такими квазіхімічними співвідношеннями:

Рис. 3. Залежність холлівської концентрації носіїв струму (1 – n_H) і концентрації дефектів (2 – $[In_{Pb}^+]$, 3 – $[V_{Pb}^{2-}]$) у кристалах PbTe:In від вмісту надлишкового телуру G ($G = N_{Te}/N_{In}$).
 • – експеримент (холлівська концентрація носіїв струму). $N_{In} = 0.5$ ат. %, $T = 973$ К.

Рис. 4. Залежність холлівської концентрації носіїв струму (1 – n_H) і концентрації дефектів (2 – $[In_{Pb}^+]$, 3 – $[V_{Pb}^{2-}]$) у кристалах PbTe:In від концентрації легуючої домішки талію (N_{In}).
 • – експеримент (холлівська концентрація носіїв струму). $G = 0.5$ ($G = N_{Te}/N_{In}$). $T = 923$ К.

Тут реакція (12) описує перехід надлишкового телуру з пари Te_2^{V} у аніонну підгратку Te_{Te} . При цьому утворюються негативні двозарядні вакансії свинцю ($\text{V}_{\text{Pb}}^{2-}$) і дірки. Реакція (13) описує перехід індію з пари In^{V} у кристалічну гратку PbTe із утворенням однозарядних донорів (In_{Pb}^+) і електронів e^- . Реакція (14) описує власну провідність.

Рівняння електронейтральності, за умов запропонованої дефектної підсистеми, буде мати вигляд:

$$n + 2 \cdot [\text{V}_{\text{Pb}}^{2-}] = p + [\text{In}_{\text{Pb}}^+]. \quad (16)$$

На основі рівнянь (12) – (14) одержимо для концентрацій вакансій свинцю і легуючого індію:

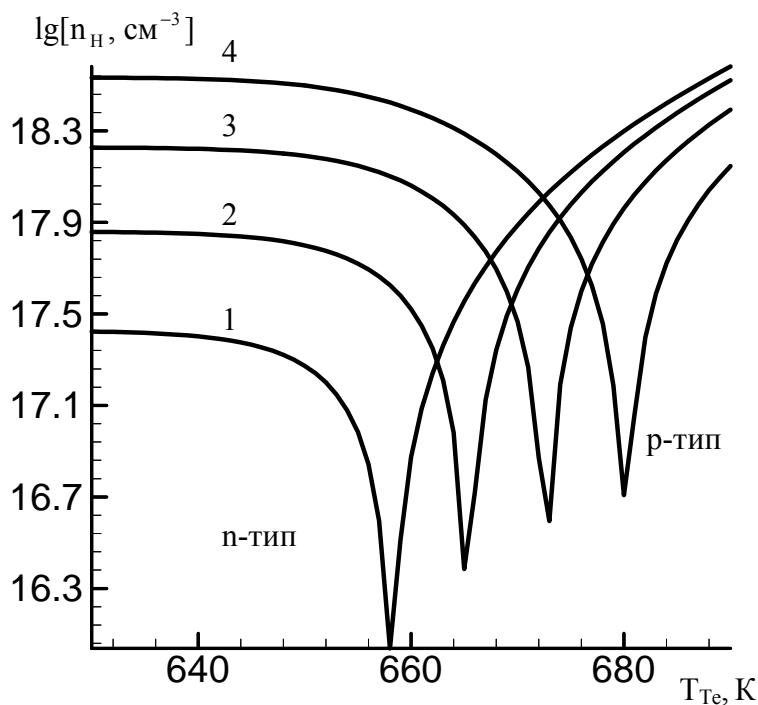
$$[\text{V}_{\text{Pb}}^{2-}] = n^2 \cdot K_{\text{V,Pb}} \text{P}_{\text{Te}_2}^{1/2} / K_i^2, \quad (17)$$

$$[\text{In}_{\text{Pb}}^+] = K_{\text{In}} \cdot \text{P}_{\text{In}} / n. \quad (18)$$

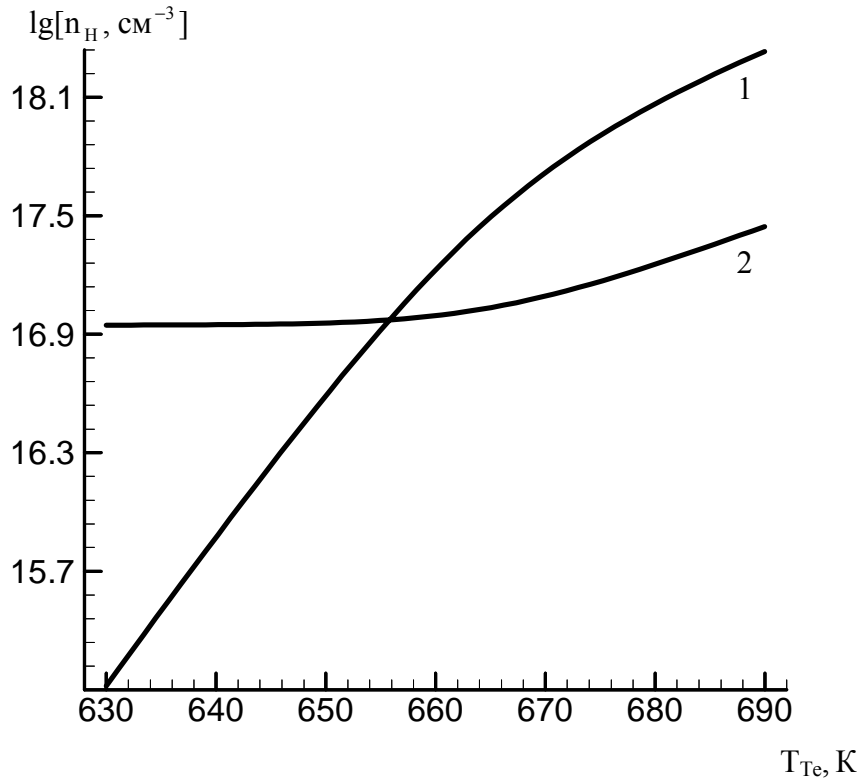
Зауважимо, що рівноважні концентрації $[\text{V}_{\text{Pb}}^{2-}]$ і $[\text{In}_{\text{Pb}}^+]$ визначають при температурі осадження $T_{\text{П}}$, а значення парціальних тисків телуру P_{Te_2} і індію P_{In} – температурами додаткових випарників T_{Te} і T_{In} відповідно.

Враховуючи одержані співвідношення (17) і (18), рівняння електронейтральності (16) набуде вигляду:

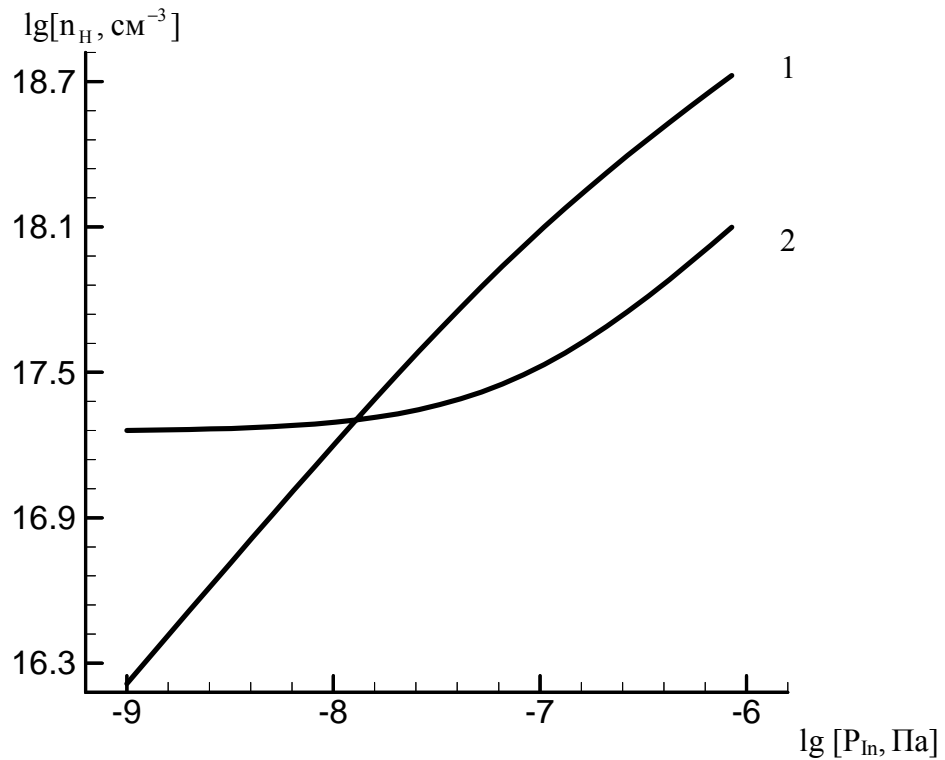
$$n + 2 \cdot n^2 \cdot K_{\text{V,Pb}} \text{P}_{\text{Te}_2}^{1/2} / K_i^2 = K_i / n + K_{\text{In}} \cdot \text{P}_{\text{In}} / n. \quad (19)$$

Рис. 5. Залежність холлівської концентрації носіїв струму (n_n) у плівках $\text{PbTe}:\text{In}$ від температури джерела додаткового телуру T_{Te} для різних значень парціального тиску парів індію P_{In} , Па: 1 – $10^{-3.5}$; 2 – $10^{-4.0}$; 3 – $10^{-4.5}$; 4 – 10^{-4} . (розрахунок згідно (12-20)).

Рис. 6. Залежність концентрації дефектів ($[V_{\text{Pb}}^{2-}]$ – 1, $[In_{\text{Pb}}^+]$ – 2) у плівках $\text{PbTe}:\text{In}$ від температури джерела додаткового телуру T_{Te} . ($T_{\text{II}} = 623 \text{ K}$, $P_{\text{In}} = 10^{(-5.5)} \text{ Па}$) (розрахунок згідно (12-20)).

Рис. 7. Залежність концентрації дефектів ($[In_{\text{Pb}}^+]$ – 1, $[V_{\text{Pb}}^{2-}]$ – 2) у плівках $\text{PbTe}:\text{In}$ від тиску джерела індію P_{In} . ($T_{\text{II}} = 623 \text{ K}$, $T_{\text{Te}} = 640 \text{ K}$) (розрахунок згідно (12-20)).

Таблиця 1

Квазіхімічні рівняння утворення дефектів і їх константи рівноваги $K = K_0 \exp(-\Delta H/kT)$ та ентальпії ΔH у кристалах $PbTe<Te>:In$.

№	Реакція	Константа	K_0	ΔH , eВ
1	$Te^S \Leftrightarrow Te_{Te} + V_{Pb}^{2-} + 2h^+$	$K_{V,Pb} = [V_{Pb}^{2-}] \cdot p^2 / [Te^S]$	$2,5 \cdot 10^{36}, \text{см}^{-6}$	0,2
2	$In_{Pb}^0 \Leftrightarrow In_{Pb}^+ + e^-$	$K_{In} = [In_{Pb}^+] \cdot n / [In_{Pb}^0]$	$2,8 \cdot 10^{18}, \text{см}^{-3}$	0,1
3	"0" $\Leftrightarrow e^- + h^+$	$K_i = n \cdot p$	$1,06 \cdot 10^{41}, \text{см}^{-6}$	0,58

Отриманий вираз (19) є рівнянням третього степеня відносно n і визначає залежність концентрації електронів від концентрації надлишкового телуру та індію. Маючи на увазі, що холлівська концентрація носіїв струму пов'язана із концентраціями електронів і дірок співвідношенням $n_H = n - p$, $p = K_i / n$, остаточно дістанемо

$$n_H = n(1 - K_i n^{-2}). \quad (20)$$

Отже, можна знайти залежності концентрації носіїв струму n_H від температури джерела додаткового телуру T_{Te} (рис. 5), а також концентрації дефектів $[V_{Pb}^{2-}]$ і $[In_{Pb}^+]$ від температури джерела додаткового телуру T_{Te} (рис. 6) і від тиску джерела індію P_{In} (рис. 7).

IV. Аналіз результатів дослідження

Результати квазіхімічного аналізу дають можливість розрахувати залежності холлівської концентрації носіїв струму і концентрації дефектів $[V_{Pb}^{2-}]$, $[In_{Pb}^+]$ у кристалах і плівках $PbTe:In$ від технологічних факторів. На рис. 3-7 представлено деякі із них.

Константи рівноваги квазіхімічних реакцій утворення вакансій свинцю $K_{V,Pb}$ (1,12) і заміщення індієм свинцю K_{In} (2,13), одержані методом найменших квадратів на основі апроксимації експериментальних даних (рис. 1, 2) теоретичними залежностями.

Зауважимо, що константу рівноваги реакції K_i (3,14), що відповідає реалізації власної провідності визначено теоретично [5].

Всі константи рівноваги, що необхідні для проведення квазіхімічних розрахунків, наведені в таблицях 1 і 2.

Порівняльний аналіз результатів експерименту і розрахунків дає можливість зробити ряд

узагальнень відносно характеру процесів дефектоутворення у легованих індієм кристалах і плівках $PbTe<Te>:In$.

Так, збільшення вмісту телуру у сполуці $PbTe<Te>:In$ обумовлює зменшення концентрації електронів (рис. 1,3,5) при зростанні концентрації вакансій свинцю $[V_{Pb}^{2-}]$ і легуючого елемента $[In_{Pb}^+]$ (рис. 3 – криві 2, 3).

Збільшення концентрації домішки індію обумовлює різке збільшення концентрації дефектів (рис. 4,7). При цьому донорна дія індію пов'язана із збільшенням у матеріалі атомних дефектів заміщення індієм вакансій свинцю у кристалічній ґратці $PbTe$ $[In_{Pb}^+]$ (рис. 7 – крива 1). Звертає на себе увагу характер зміни вакансій свинцю $[V_{Pb}^{2-}]$ (рис. 7 – крива 2). Видно, що концентрація $[V_{Pb}^{2-}]$ зростає аналогічно до концентрації індію $[In_{Pb}^+]$. Останнє вказує на те, що має місце явище самокомпенсації, при якому утворення дефектів, пов'язаних із легуючою домішкою компенсується власними атомними дефектами. Зауважимо, що у роботах [10, 11] явище самокомпенсації виявлено при легуванні телуриду і селеніду свинцю талієм.

Таким чином, одержані результати визначають технологічні умови і аналітичні залежності, що забезпечують як вирощування тонкоплівкового матеріалу, так і виготовлення кристалічних зразків із наперед заданими співвідношеннями концентрацій електрично активних власних і домішкових дефектів, а також типом провідності.

Висновки

1. Виконано квазіхімічний розрахунок залежності рівноважної концентрації носіїв струму та атомних дефектів у кристалічному $PbTe<Te>:In$ від вмісту надстехіометричного телуру та легуючої домішки індію.

Таблиця 2

Квазіхімічні рівняння утворення дефектів і їх константи рівноваги $K = K_0 \exp(-\Delta H/kT)$ та ентальпії ΔH у плівках $PbTe<Te>:In$.

№	Реакція	Константа	K_0	ΔH , eВ
1	$\frac{1}{2}Te_2^V \Leftrightarrow Te_{Te} + V_{Pb}^{2-} + 2h^+$	$K_{V,Pb} = [V_{Pb}^{2-}] \cdot p^2 / [P_{Te_2}^{1/2}]$	$1,6 \cdot 10^{56} \text{см}^{-9} \text{Па}^{-1/2}$	0,2
2	$In^V \Leftrightarrow In_{Pb}^+ + e^-$	$K_{In} = [In_{Pb}^+] \cdot n / [P_{In}]$	$9,0 \cdot 10^{42} \text{см}^{-3} \text{Па}^{-1/2}$	0,1
3	"0" $\Leftrightarrow e^- + h^+$	$K_i = n \cdot p$	$1,06 \cdot 10^{41}, \text{см}^{-6}$	0,58

2. Визначено константи рівноваги та ентальпії утворення вакансій свинцю і йонізації індію на основі порівняння результатів експерименту і розрахунків.
3. Показано вплив домішки індію на електричні властивості епітаксialних плівок $\text{PbTe}\langle\text{Te}\rangle:\text{In}$.
4. Запропоновані квазіхімічні реакції утворення дефектів у плівках $\text{PbTe}\langle\text{Te}\rangle:\text{In}$ і визначено їх константи рівноваги.
5. Виконано квазіхімічний розрахунок залежності холлівської концентрації носіїв струму n_H , а також дефектів – вакансій свинцю $[\text{V}_{\text{Pb}}^{2-}]$, домішки індію $[\text{In}_{\text{Pb}}^+]$ – від технологічних факторів у методі гарячої стінки.

6. Зроблені узагальнення відносно характеру процесів дефектоутворення у легованих індієм кристалах і плівках $\text{PbTe}\langle\text{Te}\rangle:\text{In}$.

Павлюк Л.Р. – к.ф.-м.н., доцент кафедри фізики новітніх технологій;
Галушак М.О. – д.ф.-м.н., завідувач кафедри фізики новітніх технологій, директор Інституту фундаментальної підготовки.

- [1] Н.Х. Абрикосов, Л.Е. Шалимова. *Полупроводниковые материалы на основе соединений $A^{IV}B^{VI}$* . Наука, М. (1975).
- [2] Д.М. Фреїк, В.В. Прокопів, М.О. Галушак, М.В. Пиц, Г.Д. Матеїк. *Кристалохімія і термодинаміка дефектів у сполуках $A^{IV}B^{VI}$* . Плай, Івано-Франківськ (2000).
- [3] Д.М. Заячук, В.А. Шендоровський. Власні дефекти та електронні процеси в $A^{IV}B^{VI}$. *Український фізичний журнал*. **32**(3), сс. 261-272 (1996).
- [4] В.Н. Кайданов, Ю.Н. Равич. Глубокие и резонансные состояния в полупроводниках типа $A^{IV}B^{VI}$ // *Успехи физических наук*. **145**(1), сс. 51-86 (1985).
- [5] Ю.Н. Равич, С.А. Немов. Прыжковая проводимость по сильно локализованным примесным состояниям индия в PbTe и твердых растворах на его основе // *Физика и техника полупроводников*. **36**(1), сс. 3-23 (2002).
- [6] Д.М. Фреїк, М.А. Галушак, Л.И. Межиловская. *Физика и технология тонких пленок*. Вища школа, Львів (1988).
- [7] С.В. Гладкий, В.И. Руденков, И.В. Саунин, Я.В. Сергеев. Свойства пленок $\text{Pb}_{1-x}\text{Sn}_x\text{Te}$, легированных индием // *Неорганические материалы*. **29**(3), сс. 133-135 (1993).
- [8] Д.М. Фреїк, Л.Р. Павлюк, М.О. Галушак, Г.Д. Матеїк. Атомні дефекти і явище самокомпенсації у кристалічному $\text{PbTe}\langle\text{Te}\rangle:\text{In}$ // *Фізика і хімія твердого тіла*. **3**(3), сс. 429-436 (2002).
- [9] Д.М. Фреїк, Л.Р. Павлюк, М.О. Галушак, В.М. Бойчук, А.М. Яцура. Атомні дефекти і електричні властивості епітаксialних плівок $\text{PbTe}\langle\text{Te}\rangle:\text{In}$ // *Фізика і хімія твердого тіла*. **3**(2), сс. 315-324 (2002).
- [10] М.К. Житинская, В.Н. Кайданов, С.А. Немов, Л.А. Афанасьева. Особенности явления самокомпенсации в $\text{PbTe}\langle\text{Te}, \text{Pb}_{\text{изб}}\rangle$ // *Физика и техника полупроводников*, **22**(11), сс. 2023-2025 (1988).
- [11] Л.Н. Бытинский, В.Н. Кайданов, Р.Б. Мельник, С.А. Немов, Ю.Н. Равич. Самокомпенсация акцепторов вакансиями в сульфиде и селениде свинца, легированном талием // *Физика и техника полупроводников*, **14**(1), сс. 74-79 (1980).
- [12] С.А. Немов, В.И. Прошин, Т.Г. Абдулина. Влияние квазилокальных состояний In на дефектообразование в PbTe // *Физика и техника полупроводников*, **30**(7), сс. 1285-1292 (1996).

L.R. Pavlyuk, M.O. Galuschak

Quasichemistry of Defects on Lead Tellurides, Doped by Indium

*Ivano-Frankivsk National University of the oil and gas,
15, Karpatska Str., Ivano-Frankivsk, 76000, Ukraine*

On the basis of quasichemical the approach mechanisms of process a doped by indium of crystals and films PbTe , riched a tellurium are analysed. It is erected the basic legitimacies of processes that happen at a doping of lead telluride crystals and at cultivation doped epitaxial lead telluride films. Equilibrium constants quasichemical responses and an enthalpy of natural and impurity defects are obtain.